

p 95

De Plaats der Verwerping
in de
Verkondiging des Evangelies

Rev. H. Hoeksema

De Plaats der Verwerping
in de
Verkondiging des Evangelies

REV. H. HOEKSEMA

Uitgegeven door de

Mannenvereeningen van de
Eerste Protestantsche Gereformeerde Gemeente

Grand Rapids, Michigan

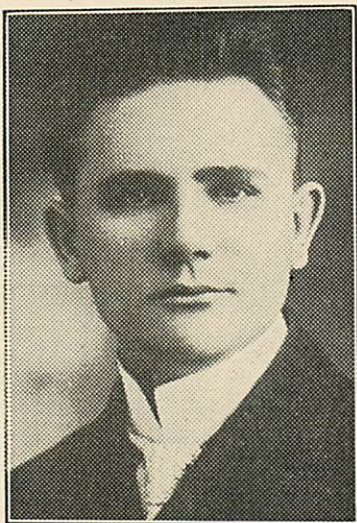
Voorwoord

De hiervolgende lezing werd gehouden op verzoek van de Mannenvereeningen der Eerste Protestantsche Gereformeerde Gemeente, te Grand Rapids, Mich. Zij was oorspronkelijk niet voor uitgave bestemd, doch op verzoek der Mannenvereeningen en op aandringen van vele anderen, staan we haar gaarne voor dit doel af. Gaarne hadden we haar eerst nog wat overgewerkt en uitgebreid, doch gebrek aan tijd verhinderde dit. Zij volgt hier dan ook onveranderd. Moge de Heere haar willen gebruiken, om ons volk dieper in te leiden in de heilgeheimen van Gods vrijmachtig welbehagen, tot opbouwning in de kennis van onzen Heere Jezus Christus, en tot glorie van Zijn heerlijken Naam.

DE SCHRIJVER.

Grand Rapids, Mich., Mei, 1927.

REV. H. HOEKSEMA

DE PLAATS DER VERWERPING IN DE VERKONDIGING DES EVANGELIES

Het onderwerp, dat ik dezen avond voor u zal trachten te behandelen, is niet gemakkelijk, maar ook van groot belang voor degenen, die de gereformeerde waarheid liefhebben. Immers, een gereformeerd mensch denkt en leeft theologisch. Voor hem is het van het allergrootste belang, zijn God te kennen, zooals Hij zich heeft geopenbaard, in al Zijne werken en in het woord Zijner getuigenis. Hij verstaat wel, dat hij God niet kan begrijpen, want Hij is de oneindige, wiens Wezen nooit te peilen is en wiens werken altijd weer dwingen tot aanbeddende bewondering. Maar wel is het zijne begeerte, om hoe langer zoo meer aangaande zijn God te kennen, en om te begrijpen ook datgene, wat God van zichzelf aan ons heeft geopenbaard. Nu is God Eén. Daarom moet er ook eenheid wezen in Zijne openbaring, eenheid van gedachte en doel in al Zijne werken. En daarom kan een kind van God, vooral een gereformeerd kind van God niet rusten, eer hij die eenheid van gedachte en doel heeft leeren zien en kennen. Uit dit oogpunt nu, wenschen we in dit avonduur een oogenblik stil te staan bij het aangekondigde onderwerp. Natuurlijk gaan we bij de behandeling van dit onderwerp uit van de gedachte, dat we spreken tot gereformeerde menschen. We spreken nu niet over de verkiezing of over de verwerping als zoodanig. Feitelijk gaan we ook niet een poging in het werk stellen, om te verdedigen, dat de verwerping een plaats behoort te hebben in de prediking. Neen, dit alles veronderstellen we veeleer. Maar we gaan trachten om de eenheid van Gods werken op te sporen, en ons dan voor de vraag te plaatsen: welke is de plaats der verwerping in die eenheid.

Immers we hebben afgekondigd, dat we stil zouden staan bij de eigenlijke plaats, die de verwerping dient in te nemen in de verkondiging des Evangelies. Als de

verwerping moet worden gepredikt, welke is hare plaats? Hoe moet ze worden voorgesteld. In welk verband met de verkiezing en met het geheel der waarheid en met welken nadruk dient ze te worden voorgesteld. Het ligt toch in den aard der zaak, dat de verschillende stukken der waarheid dan eerst tot hun recht komen in de prediking of ook in het onderwijs der waarheid, wanneer ze in het rechte licht en in het juiste verband worden gezet met de overige stukken. Als ik een schilderstuk van een meester wil beschrijven en ik ontleed het dan in mijne beschrijving, zoodat ik eenvoudig de afzonderlijke stukken tracht te schetsen, die op het doek voorkomen, dan wordt dat meesterstuk door mijn beschrijving bedorven. Of ook als ik wel tracht een indruk van het geheel te geven, maar mijn schets is zoodanig en ik leg zooveel nadruk op den achtergrond van het geheel, dat de achtergrond op den voorgrond komt, dan laat ik het werk des meesters geen recht wedervaren. Zoo is het ook met het werk des heils. Iemand kan zeer goed eens een keer over de verkiezing prediken, en dan over de verwerping, zonder dat hij nu zuiver deze waarheden heeft voorgesteld, eenvoudig omdat hij ze niet in onderling verband en in verband met het geheel der waarheid heeft verkondigd. Nu is onze vraag: welke is de eigenlijke plaats, die de verwerping dient in te nemen in de verkondiging des Evangelies? Het ligt echter in den aard der zaak, dat deze vraag afhangt van een andere, namelijk: welke is de werkelijke plaats der verwerping in het geheel der waarheid? Nu behoort de verkiezing bij de verwerping en tezamen vormen ze dan weer een organisch deel van de predestinatie en door de predestinatie van de besluiten Gods in het algemeen. Verkiezing en verwerping zijn beide onderdeelen van de voorverordineering, en deze is weer een deel van den raad Gods in den vollen zin des woords, zooals hij gaat over alle dingen. Zullen we daarom de plaats der verwerping bepalen in de werken Gods en in de verkondiging des Evangelies, dan dienen

we allereerst een overzicht te nemen van het geheel der gedachten Gods in betrekking tot alle dingen; daarna ons voor de vraag te plaatsen, hoe in dien vollen raad de voorverordineering voorkomt; om eindelijk de betrekking waarin de verwerping tot de verkiezing staat te bepalen, voorzoover ons dit alles in het licht der openbaring mogelijk is.

Bij al deze dingen staan we dus stil als we spreken over:

DE PLAATS DER VERWERPING IN DE VERKONDIGING DES EVANGELIES

- I. Het Besluit Gods en de Verkiezing.
- II. De Verkiezing met de Verwerping.
- III. De Verwerping in de Prediking.

I. Het Besluit en de Verkiezing. Hier is de vraag natuurlijk, die we hebben te beantwoorden: welke is het verband tusschen de verkiezing in het bijzonder en de besluiten Gods over alle dingen? Wat is de plaats der verkiezing in het geheel van den raad Gods? Om deze te kunnen bepalen, moeten we noodzakelijkerwijze een oogenblik stilstaan bij den raad Gods in het algemeen, zij het dan ook slechts in het voorbijgaan. Gods raad in dezen ruimen zin is de eeuwige gedachte en de eeuwige wil Gods in betrekking tot alle geschapene dingen, mensch en engel, plant en dier, berg en dal, zee en meer, zon en maan en sterren, de levende en de levenlooze schepping. We zeggen dat dit besluit of deze raad Gods eeuwig is, omdat er aan Gods gedachten betreffende de schepping nooit een begin is geweest. Ze zijn eeuwig als God zelf. En we zeggen, dat deze raad Gods alomvattend is, niet alleen, omdat Hij van voor de grondlegging der wereld in zijn goddelijke gedachten de dingen voor en bij zich heeft gehad, zooals ze zijn, zooals Hij ze

in den beginne het aanzijn gaf, maar ook zooals ze zouden worden, zooals ze door heel de geschiedenis heen zich zouden ontwikkelen. God heeft van voor de grondlegging der wereld in Zijn eeuwigen raad besloten, hoe de dingen straks eeuwiglijk zullen zijn. Hij bepaalt het einde aller dingen vóór het begin. Met het oog op die volmaking aller dingen, op dat einde aller werken Gods, heeft God ook besloten hoe Hij van het begin de dingen zou scheppen. De schepping is op de herschepping, de geboorte is op de wedergeboorte, het begin is op het einde aangelegd. En niet alleen dit, maar met het oog op dat einde heeft God de Heere ook van eeuwigheid den geheelen gang van zaken vastgelegd in Zijn besluit, zoodat alles in zijn onderlinge werking en ontwikkeling mede moet werken tot het bereiken van dat doel, dat God zich met alle dingen heeft voorgesteld. Vergeten we toch nimmer, dat Gods werken één geheel zijn, en dat alle schepsel met alle andere schepsel in organisch verband staat. Alles is op alles aangelegd. En God heeft daarom ook alles in Zijn raad zoo vastgelegd, dat het einde aller dingen moet zijn de verwerkelijking van het doel, dat Hij zich heeft voorgesteld. Daarom kan er dan ook niets aan dien raad worden onttrokken. Regen en droogte, vruchtbare en onvruchtbare jaren, gezondheid en krankheid, oorlog en vrede, ja de dieren des velds en de musschen op de daken staan alle in verband met dat doel en einde dat God zich heeft gedacht. In dit verband zij er ook aanstonds op gewezen, dat dit ook de kwade dingen inhoudt; ook de zonde, ook het lijden en den dood en alles wat met dit kwade verband houdt. Nooit mogen we ons de zaak zoo denken, dat God zijn raadsplan heeft geschikt naar iets, dat buiten Zijn raad heeft plaats gegrepen. Integendeel: God stelt het einde. En Hij bepaalt souverain den weg en alle middelen, die tot dat einde leiden, de zonde en den dood niet uitgesloten. En ook mogen we reeds nu gansch in het algemeen wel vaststellen, dat dit einde, dat God zich heeft voorgesteld

met al de werken Zijner handen, zoodanig is, dat ze op het allerhoogst Zijn lof moeten verkondigen en van de grootheid Zijns naams moeten getuigen. De Heere heeft werkelijk alle dingen gemaakt om Zijns zelfs wil, ook den goddelooze tot den dag des kwaads. Want Hij is God en niemand meer, en Hij doet al wat Hem behaagt.

Doch nu komt de vraag: hoe heeft God zich dat einde aller dingen, waarop alle dingen in Zijn raad zijn aangelegd, voorgesteld? Wat zal dat geheel der dingen zijn, die volmaking aller dingen, waardoor Gods naam op het allerhoogst wordt verheerlijkt en Zijne deugden op het heerlijkst tot openbaring komen? Men lette er toch op, dat zóó de vraag dient te worden gesteld. Er is gewoonlijk wel de vraag gesteld, op welke wijze God wordt verheerlijkt in de afzonderlijke werken Zijner handen. Maar op het verband werd gewoonlijk niet genoeg get. Om nog eens weer het beeld te nemen van een kunststuk, zeg ditmaal van een schoon gebouw. Dan kan ik natuurlijk voor dat gebouw gaan staan en vestigen de aandacht op de schoonheid der afzonderlijke deelen van het gebouw. Ik kan de aandacht vragen voor de schoone steenen, de prachtige ramen, de trotsche gewelven en de fijne spitsbogen en wat dies meer zij. En indien één kunstenaar dit alles heeft ontworpen, dan kan ik door dit wijzen op de onderdeelen afzonderlijk natuurlijk de bekwaamheid van den architect prijzen. Zoo nu kan het ook met de werken Gods, een methode, die gewoonlijk wordt gevolgd. Het is natuurlijk waar, dat God verheerlijkt werd in het wondere werk Zijner almacht, dat Hij in den beginne daarstelde. De hemelen verkondigen Gods eer en het uitspansel verkondigt Zijner handen werk, en geheel de schepping spreekt van Zijn eeuwige kracht en goddelijkheid. Met wijsheid heeft de Heere God alles gemaakt. Zoo kan ik ook afzonderlijk spreken van het werk des heils, en daaronder alweer spreken in afzonderlijken zin van Zijn genadige verkiezing en van Zijn rechtvaardige verwerping. Zoo kan ik dan God prij-

zen om de openbaring van Zijn souvereine liefde in de verkiezing, en tevens zeggen, dat Hij in de verwerping Zijn gerechtigheid en toorn openbaart en Zijn groote kracht. Toch gevoelt ge aanstonds, dat we het hierbij niet mogen laten. Daar zat in dat gebouw, indien de architect werkelijk bekwaam was, één machtige hoofdidee, en op die hoofdgedachte zijn alle onderdeelen aangelegd. Vestig ik nu slechts de aandacht op de onderdeelen, dan is tweerlei het noodzakelijk gevolg. In de eerste plaats heb ik dan niet de machtige hoofdgedachte van het geheel gevat, waarin toch de grootheid van den ontwerpen het sterkst uitkomt. En in de tweede plaats heb ik aan de onderdeelen geen recht laten wedervaren, om de eenvoudige reden, dat ik hun plaats en doel in betrekking tot het geheel niet heb aangewezen. Zoo is het ook met Gods werk. God is één. Zijn werk is één. Eén groote gedachte beheerscht alles. Wil ik daarom God verheerlijken in Zijn werk, dan moet ik niet alleen de aandacht vestigen op de onderdeelen, maar eerst op het geheel, om daarna aan te wijzen, hoe elk deel met dat geheel in verband staat. Met het oog op de verwerping b.v., kan ik wel een afzonderlijke beschouwing geven en zeggen, dat God souverein sommige menschen bestemd heeft tot de verdoemenis om zichzelf te verheerlijken, maar zeg ik niet meer, dan ontkomt niemand aan de gedachte, dat op die wijze God toch eigenlijk wordt voorgesteld als een tyran, die schepselen verderft alleen om zichzelf te verheerlijken. En men zegt in zijn ziel: Deze rede is hard, wie kan dezelve hooren. O zeker, God is souverein, en Hij doet met het Zijne wat Hij wil en niemand kan zeggen: wat doet Gij? Maar dat neemt niet weg, dat ook in ons hart altijd weer de gedachte opkomt: waarom heeft de wijze God dit alzoo gedaan? En daarom nu moeten we ons voor de vraag stellen: wat is het eindelijk geheel? Wat moet alles worden? Wat heeft God zich voorgesteld? En waarop loopt alles uit met de werken Zijner handen

En dan is ons uitgangspunt hier, wat de apostel zegt in dat schoone en rijke woord uit Efeze 1:9, 10: "Ons bekend gemaakt hebbende de verborgenheid van Zijnen wil, naar Zijn welbehagen; hetwelk Hij voorgenomen had in zichzelf, om in de bedeeing van de volheid der tijden wederom alles bijeen te vergaderen in Christus, beide dat in den hemel en dat op de aarde is." De tijd zou ons ontbreken zouden we beginnen om een volledige verklaring hier in te voegen van dit machtige en allesomvattende woord. Zij het daarom genoeg, dat we hier thans wijzen op de hoofdmomenten van den tekst, voorzoover dit voor de behandeling van ons onderwerp noodig is. Allereerst dan is het wel duidelijk, dat de apostel ons hier openbaart, wat God de Heere zich in Zijn eeuwigen raad heeft voorgesteld aangaande het eeuwige einde aller dingen, de volmaking van al de werken Zijner handen. Het lijdt toch geen twijfel, dat het hier gaat over het eeuwig welbehagen Gods. Hij heeft zich van voor de grondlegging der wereld voorgenomen hoe de dingen zouden zijn in hunne volmaking. Ook kan het schier niet worden ontkend, dat de apostel het hier heeft over alle dingen, geheel de schepping, de volheid van alles wat God gemaakt heeft. Immers, hij zegt met nadruk: alle dingen, beide, die in den hemel en die op de aarde zijn. Ik weet wel, dat men dit wel zoo heeft willen verklaren, dat het slaan zou op de strijdende en triumfeerende kerk. Doch dit strijdt tegen de duidelijke beteekenis der woorden. Hier gaat het dus over alle dingen. We kunnen dus bij dit woord gaan staan en vragen: wat heeft God zich van voor de grondlegging der wereld voorgesteld met de schepping? Wat zal hare volmaking zijn? En dan geven we naar den tekst allereerst ten antwoord, dat heel de schepping een nauw verbonden harmonische eenheid zal zijn. Immers alle schepselen, die in den hemel en die op de aarde zijn, zullen worden bijeenvergaderd onder één hoofd, samengesnoerd in één middenpunt van waaruit alle afzonderlijke

schepselen zullen samenverbonden zijn. Dit was aan het begin der schepping niet het geval. Er was niet één hoofd der gansche schepping onder de schepselen. Er was een aardsche en een hemelsche schepping. Wel was de aardsche schepping vereenigd onder haar aardsche hoofd, en was Adam haar koning en hoofd. Doch dit hoofdschap betrof niet de dingen die in den hemel zijn. Want Adam was een weinig minder gemaakt dan de engelen zooals hij daar stond in het eerste paradijs. Dit alles werd echter ook nog door de zonde verwoest. Want Adam gaat onder. Hij verbreekt het verbond en scheidt zichzelf en daarmee ook de aardsche schepping van den God des verbonds. En de schepselen liggen nu ook onderling gescheiden en verdeeld. Het is thans mensch tegen mensch en volk tegen volk, plant tegen plant, en dier tegen dier en ook de dierenwereld ligt onderling verdeeld, zoowel als gescheiden van den mensch. De eenheid, de harmonie, die er bestond in de aardsche schepping, is verbroken. Soortgelijke scheidings heeft ook plaats gehad in den hemel onder de engelen Gods. Doch nu zegt ons dit woord van den apostel, dat het Gods doel was, vóór de grondlegging der wereld, om alles weer bijeen te vergaderen, in een hoogere en allesomvattende eenheid, de dingen die in den hemel en die op de aarde zijn. In de tweede plaats geven we, op grond van den tekst, ten antwoord, dat God had voorgenomen bij zichzelf om alle dingen zoo te vereenigen, dat ze werden beheerscht door het hoofdschap van *Christus*. Christus moet het hoofd der schepping worden. Adam mag dat niet zijn. En dit houdt ook in, dat de allesbeheerschende hoofdgedachte van de schepping, zooals die straks in de nieuwe hemelen en de nieuwe aarde volmaakt zal zijn, naar Gods plan beheerscht zal worden door Christus. Met andere woorden, alle lijnen zullen straks door heel het schoone gebouw van Gods gunstbewijzen loopen uit Christus. Met Christus als middenpunt, zal heel de schepping harmoni-

eeren. Zoover als Christus staat boven Adam, zoover zal de schepping der toekomst in heerlijkheid uitblinken boven de schepping van het verleden. En dit houdt niet alleen in, dat alle schepselen in hoogere eenheid onder één hoofd, Christus, zullen worden vergaderd en zijn vereenigd, maar ook, dat alsdan de schepping op het allernauwst verbonden zal zijn aan God. Want immers Christus is Imanuel, God met ons, het Vleeschgeworden Woord. In Hem staan de Goddelijke en de menschelijke natuur, Schepper en schepsel, op het allernauwst in verband met elkander. Het is de levenseenheid des verbonds, die dit alles beheerscht. God wil bij ons wonen. In Christus verbindt Hij zich op het allerinnigst aan ons, door den band des verbonds. En in Christus, door ons zal Hij Zijn tabernakel spreiden over allen, en alle dingen zullen op dien tabernakel Gods zijn aangelegd. De verheerlijkte schepping zal eeuwiglijk dicht aan Gods hart liggen in Christus Jezus!

Welnu, zoo beschouwd is de raad der voorverordineering, het hart van dit besluit Gods, en dan wel met name de verkiezing met hare keerzijde in de verwerping. Van dit groote geheel van Gods voornemen, dat Hij van voor de grondlegging der wereld had voorgenomen in zichzelf, is de raad der voorverordineering een onderdeel. Doch dan zoo, dat ze als onderdeel de voornaamste plaats inneemt, waarom al het andere zich beweegt. Immers, dit besluit der voorverordineering bepaalt, welke plaats Gods redelijke schepselen beide engelen en menschen zullen innemen, in relatie tot dit eeuwig geheel der dingen. Nu staat in dat geheel der dingen, onder de schepselen Gods het redelijke schepsel het hoogst. En onder die redelijke schepselen neemt de mensch, die naar den beelde Gods gemaakt werd, en wiens natuur door den Christus Gods wordt aangenomen, de voornaamste plaats in. Als straks in de nieuwe schepping, de werken Gods op het innigst aan Gods hart zullen zijn verbonden, dan zal onder die schepselen Gods de mensch

in Christus Jezus, die zijn natuur heeft aangenomen, weer het dichtst bij God staan en op het allerinnigst met Hem leven. Daarom is dan ook het besluit der predestinatie niet op ééne lijn te plaatsen met het besluit der voorzienigheid. Beide vormen één geheel, maar zoo, dat de voorverordineering een hoofdplaats inneemt, waarom al het andere draait, waarop al het andere is aangelegd in den wijzen raad des Heeren. En dan wel zoo, dat het besluit der verkiezing in de voorverordineering ook al weer het voornaamste is, niet alleen zoo, dat de verkiezing positief en de verwerping negatief is, maar ook zoo, dat de verkiezing door de verwerping wordt gediend, en deze er is om de laatste. Daarover zullen we meteen breeder uitwijden. Alleen maar, dit kan nu reeds worden gezegd, dat waar het Gods voornemen was, om in de volheid der tijden alles te vereenigen en te vergaderen in Christus Jezus, het natuurlijk niet in hoofdzaak te doen is, om wat straks eeuwiglijk buiten die verheerlijkte en vereenigde schepping valt. Bij een gebouw gaat het niet hoofdzakelijk om de steenen, die in dat gebouw ten slotte geen plaats vinden, ook al waren ze als steenen eerst geformeerd. Zoo is het ook in Gods raad. De verkiezing is en blijft dus hoofdzaak en de plaats der verwerping is zeker aan de verkiezing ondergeschikt, welke die plaats ook zijn moge. Welnu, zoo opgevat is de verkiezing dat stuk van Gods raad, waarin Hij van voor de grondlegging der wereld besloten heeft, welke menschen in dat geheel der verheerlijkte dingen een plaats der heerlijkheid zouden innemen. De verkiezing is de bestemming Gods van menschen tot de heerlijkheid in de eeuwige nieuwe schepping. Want wel is de verkiezing ook metterdaad onderscheiding. Ze houdt wel in, dat God in onderscheiding van anderen verkoren heeft. Maar ze is toch hoofdzakelijk verordineering. En daarom is de verkiezing in dit verband te omschrijven als dat besluit Gods, waardoor Hij souverain en vrij uit loutere genade, zonder eenige verdiensten dergenen, die

verkoren worden, bij Zichzelf aan sommige menschen een plaats geschonken heeft met Christus in de eeuwige heerlijkheid. Het doel ervan is in den hoogsten zin: de verheerlijking Gods. Het motief is: hoogste liefde. Hij wilde Zijne kinderen verheerlijken met een heerlijkheid, die ze nooit zouden kunnen bereiken in den eersten Adam. En ze is persoonlijk. God heeft de Zijnen bij name gekend van eeuwigheid. Alleen maar is ze toch ook weer organisch te denken. Want ofschoon de verkiezing over individuen gaat en personen bij name noemt, toch is ze ook weer zoo, dat de verkorenen straks een harmonisch geheel zullen vormen in Christus, een heerlijk erfdeel Gods, waarin ieder op zijn eigen plaats zal staan in de heerlijkheid, het lichaam van Christus, waarin ieder lid verkoren is tot een bepaalde persoonlijke bestemming, die bij het geheel past.

II. De Verkiezing met de Verwerping.

Alleen thans zijn we gereed om een antwoord te geven op de vraag: maar welke is nu de plaats der verwerping in dat geheel? God heeft verworpen zoowel als verkoren. En opzichzelf is de verwerping het eeuwig besluit Gods, waardoor Hij, even souverain als in de verkiezing, besloten heeft, dat sommigen niet zouden ingaan in de eeuwige heerlijkheid, maar bestemd zouden worden tot de verdoemenis. Zoo moet het gezegd. Ik weet wel, het klinkt schijnbaar zachter om te zeggen, dat God besloot om anderen in de zonde en in het verderf te laten. Zoo doen het ook, dit zij hieraan nog toegevoegd, onze Canones, die, in weerwil van alle protest van Gomarus, toch het infra standpunt innamen. Doch werkelijk zachter is dit toch niet. Men kan zoo wel de oogen sluiten voor problemen en ze laten liggen. De problemen blijven er toch. De vraag komt toch altijd weer onvermijdelijk op: en hoe kwamen die menschen in de zonde, waarin God ze liet liggen? En ook deze andere: en

waarom liet God ze liggen als Hij ze wel had kunnen redden? En nu weet ik zeer wel, dat op alle vragen, die hier gedaan kunnen worden het antwoord zeker niet kan worden gegeven. Maar dit is ook waar, dat we door de oogen te sluiten voor problemen, die opkomen, ook onszelf aanstonds den pas afsnijden om ze te kunnen oplossen. En bovendien zegt de Schrift zeker meer. De Pottenbakker doet met het leem wat Hij wil, en niemand kan Hem het recht ontkennen, om van het eene stuk klei een vat ter eere, van het andere een vat ter oneere te vormen. Hierin ligt zeker meer, dan dat God iets laat liggen. De vaten ter oneere worden toch ook door Hem gevormd, overeenkomstig Zijne bestemming. En daarom zeggen we dan ook liever, dat de verwerping dat besluit God is, waardoor Hij sommigen heeft bestemd tot de verdoemenis, geheel vrijmachtig. Want wel zal de verdoemenis straks plaats hebben, op grond van de zonde en schuld der verworpenen, maar nooit mag daarom de verwerping zelve worden voorgesteld als rustende op voorgeziene zonde. Deze is geheel vrij en soeverein, zoowel als de verkiezing.

Doch het gaat thans niet zoozeer om de verwerping als zoodanig, als wel om haar verband met de verkiezing. De vraag is: hoe is de verhouding dezer twee tot elkander? Of liever, de diepere vraag is: waarom heeft God verworpen? Ge zegt: tot de verheerlijking Zijns naams. Goed, we stemmen dat toe. God de Heere heeft alle dingen gewrocht om Zijns zelfs wil, ook den goddelooze tot den dag des kwaads. We dingen daar niets op af. Doch de vraag komt op: wordt God de Heere meer verheerlijkt nu Hij sommigen verwerpt, dan indien Hij allen had gezaligd? Toegegeven, dat ook de verdoemenis der verworpenen Hem eeuwiglijk verheerlijkt, zou Zijn eer niet grooter zijn geweest indien Hij allen had gezaligd? Ge zegt weer: neen, want Zijn rechtvaardige toorn ware dan niet tot openbaring gekomen. Doch is dat wel zoo? We stemmen toe, natuurlijk, dat in de verdoemenis der

verworpenen God zijn rechtvaardigen toorn openbaart en alzoo verheerlijkt wordt. Maar is die toorn ook niet en voldoende geopenbaard in het lijden van Christus? Met deze vraag komen we altijd weer voor den dag: waarom heeft God ook sommigen verworpen? En om hierop een antwoord te vinden moeten we ons voor de vraag plaatsen: welke is de verhouding tusschen de verkiezing en de verwerping? Staan die twee zoo maar dualistisch naast elkander? Dan krijgen we ook dualisme in God. Dan is God een God der hoogste liefde, en tevens een God der diepste haat. Dit kan zeker niet. God heeft niet op dezelfde wijze lust in de verdoemenis der verworpenen, als waarop Hij zich verlustigt in de zaligheid en heerlijkheid van Zijne verkoren kinderen. En daarom meenen we, dat de Schrift ons dit antwoord aanbiedt op deze zeer ernstige vraag: De verwerping is er om de verkiezing te kunnen realizeeren; ze was noodzakelijk, om de verkorenen tot de heerlijkheid te brengen, die God voor hen in Zijn oneindige liefde had bestemd.

God had Zijn volk oneindig lief. In die groote liefde wilde Hij ze tot de heerlijkheid leiden, die Hij in Christus voor hen had bestemd. Wilde Hij echter die allergrootste heerlijkheid voor hen verwerven en hen daarin doen ingaan, dan moest Hij, met eerbied zij het gezegd, sommigen verwerpen. Niet alleen, omdat allen in de heerlijkheid niet pasten, want dan zou de vraag nog opkomen: waarom besloot God dan om meer te scheppen, dan er in het organisme van het lichaam van Christus een plaats zouden kunnen innemen? Maar ook, omdat degenen, die straks verdoemd worden, tijdelijk moeten medewerken tot de zaligheid der uitverkorenen, zij het ook op antithetische wijze. In dien zin is dus de verwerping goddelijk-noodzakelijk. In dien zin bestaan de verworpenen om de verkorenen. Ze zijn in zekeren zin de prijs, het rantsoen, dat God betaalt voor de hoogere heerlijkheid van Zijne kinderen.

Ge zult natuurlijk vragen, of we deze voorstelling kunnen bewijzen. En we meenen van ja. In de eerste plaats willen we er op wijzen, dat deze gedachte gansch niet vreemd is aan Gods algemeene openbaring in de natuur en in de geschiedenis. Ge vindt ze bewaarheid in het leven der volkeren en van menschen in het bijzonder. Op het monument, dat ge in de stad kunt vinden, opgericht ter eere van onze soldaten, die in den jongsten oorlog hun leven lieten op het slagveld, kunt ge het opschrift lezen: They gave their lives that we might live. Ge vindt hier een beeld van de verkiezing en verwerping uit het oogpunt, waaruit we thans deze waarheid beschouwen. Telkens en telkens komt het voor, dat sommigen, dat duizenden het leven laten op slagveld, opdat anderen kunnen leven. Dat leven geven ze niet slechts, maar het werd van hen geëischt. Ze werden verworpen, opdat de natie leven mocht. Niet anders is het in het leven van individuen, van afzonderlijke menschen en dieren. De moeder geeft niet zoo zelden stervende het leven aan haar kind. Feitelijk is het altijd zoo, dat de eene generatie leeft en sterft om de andere het aanzijn te schenken. Er zijn diersoorten, waarvan het mannetje bij de allereerste paring het leven laat. Hij wordt verworpen, om zijn jong het aanzijn te kunnen schenken. In de plantenwereld is het niet anders. De Schrift wijst ons daarop. Als een landman zaad zaait in den akker, dan zaait hij veel meer, dan hij noodig heeft. En als straks het zaad op den akker opschiet, dan trekt hij de overtollige planten uit, om de verkoren planten te laten rijpen. Verkiezing en verwerping ook hier, zij het dan ook in beeld. Als een zaadkorrel in de aarde valt, en sterft om straks als levend graan weer op te bloeien, dan wast er aan dat levend graan, niet alleen de tarwekorrel, waarom het eeniglijk te doen is, maar ook is er de stengel, het stroo, en ook is er het kaf. Zonder dien stengel en zonder dat kaf werd de korrel nooit geboren en rijp. Stengel en kaf dienen het graan, de korrel.

Toch worden straks beide met vuur verbrand, om de tarwe alleen te verzamelen in de schuren. Ge hebt hier dus ook verkiezing en verwerping, en dat wel zoo, dat de laatste de eerste dient en om de eerste noodzakelijk wordt.

Doch dit is niet al. Niet alleen, dat ge deze gedachte in beeld bewaarheid vindt in de algemeene openbaring Gods, ge vindt haar ook letterlijk in de Schrift, beide in woord en geschiedenis. De Heere zegt in Jes. 43:4 tot Israel: "Van toen af, dat gij kostelijk geweest zijt in mijne oogen, zijt gij verheerlijkt geweest, en Ik heb u liefgehad; daarom heb Ik menschen in uwe plaats gegeven en volken in plaats van uwe ziel." Nu is het waar, dat dit woord ziet op hetgeen de Heere gedaan heeft voor Israel in de historie. Maar het is ook waar, dat dit woord ons terugvoert naar den eeuwigen raad des welbehagens Gods. Want immers, God heeft Zijn volk van eeuwigheid liefgehad. Het is in Zijn raad kostelijk in Zijne oogen. De tekst ziet dus wel terdege op de eeuwige liefde Gods. In die eeuwige liefde heeft Hij dat volk willen verheerlijken en groot maken, leiden tot de hoogst mogelijke heerlijkheid in Zijne eeuwige erfenis. En nu zegt de tekst, dat om dit te doen, God volken in de plaats van de ziel Zijns volks gegeven heeft. Hij had ook andere volken. Maar om de liefde tot Zijn volk moesten die volken dienen tot Israels heil en zelf daarbij ondergaan. En zoo bewijst het immers ook altijd Israels geschiedenis. Farao en zijn volk gaan onder, ze moeten tijdelijk Israel dienen, maar God aarzelt niet, om volken te geven in de plaats van de ziel zijns volks. Als Israel in Kanaän zal binnengaan, dan worden alweer de volken gegeven in de plaats van Israel. Dit wordt bewerkstelligd in den weg van de zonde dier volken. Zij maken de mate der ongerechtigheid vol, bij den tijd, dat Israel de ruste moet ingaan, om dan verdelgd te worden en Israel plaats te geven. En zoo is het heel de geschiedenis van Israel door. Babel dient wel een doel met betrekking tot

Israel en Jeruzalem. Het is noodig tot Jeruzalems kastijding. Maar hierdoor wordt het toch zelf verwerpelijk en als het des Heeren raad gediend heeft, dan wordt Babel verwoest. Zoo ook wordt het letterlijk voorgesteld in Spr. 11:8: "De rechtvaardige wordt uit benauwdheid bevrijd en de goddelooze komt in zijne plaats." Ook hier is de gedachte, dat de goddelooze dient om den rechtvaardige uit de benauwdheid te bevrijden, te verheerlijken, en als hij dat gedaan heeft gaat hij om zijne zonde onder. En nog sterker in Spr. 21:18: "De goddelooze is een rantsoen voor de rechtvaardigen en de trouweloze voor de oprechten." Ook hier is de gedachte, dat God de goddeloozen geeft als een prijs, dien Hij betaalt, om de rechtvaardigen te verheerlijken. Natuurlijk doet dit niets tekort aan de andere gedachte, dat God in de verwerping ook Zijne gerechtigheid openbaart en verheerlijkt wordt in de openbaring van Zijn heiligen naam. Immers deze goddeloozen dienen niet het heil der rechtvaardigen gewilliglijk, maar als goddeloozen, tegen wil en dank. Daardoor worden ze in dien dienst ook schuldig en der verdoemenis waardig. Zoodat ze in het dienen van Gods doel rijp worden voor het verderf. Zooals het kaf rijpt voor het verderf terwijl het 't koren dient, zoo worden ook de goddeloozen rijp voor het verderf, als ze de uitverkorenen dienen. Het sterkst hebt ge dat in de geschiedenis van den Heiland zelf. Zeker, om de verheerlijking der verkorenen moet het bloed des Heilands vloeien. Om dit te doen vloeien moet er een goddelooze en verworpen wereld zijn, die het stort. Er moet een Judas zijn, die Hem verraadt; er moet een Sanhedrin zijn, dat Hem veroordeelt. Er moet een machtige en goddelooze Romeinsche wereld zijn, die Hem ten slotte naar het kruis brengt. In dit alles dient de verworpen wereld de verheerlijking der uitverkorenen. Zonder die goddelooze wereld laat zich het kruis niet denken. Maar ook is de zaak zoo, dat die wereld in dat kruisigen van den Heiland, waardoor ze de verheerlijking en redding

der verkorenen moet dienen, zelf rijp wordt voor het verderf. En zooals het toen was, zoo is het nog, zoo is het tot het einde der wereld. En als dan straks het einde daar is, dan worden de goddeloozen rechtvaardiglijk veroordeeld en verdoemd, daar ze in zonde Gods raad gediend hebben. En de verkorenen worden met den Heiland eeuwiglijk verheerlijkt in de erve der heiligen. En zoo zouden we dus tot deze slotsom willen komen: in het geheel van Gods plan dient de verwerping noodzakelijkerwijze de verkiezing. De liefde tot Zijn volk blijft het hoogst in Gods raad, en om die liefde ten volle te openbaren en te verwerkelyken, doet Hij menschen en volken in het aanzijn komen, die Hij straks verdoemt. De verwerping is de noodzakelyk antithetische schaduwzijde van de verkiezing.

III. De Verwerping in de Prediking.

Op grond van dit alles kunnen we dan ook de plaats bepalen, die de verwerping in de prediking en trouwens in elke voorstelling der waarheid dient te hebben. Zeker, de verwerping moet worden gepredikt. Dit volgt er reeds uit, dat God ons haar heeft geopenbaard en dat de volle raad Gods zekerlijk moet worden verkondigd. Maar ook kunnen we de noodzakelykheid er van wel inzien. Zonder de prediking der verwerping kan niet alleen de verkiezing wier schaduwzijde ze is, niet worden verkondigd, maar ook kan aan de Verkiezende liefde Gods geen recht worden laten wedervaren. Gods groote liefde moet in dit verband altijd hoofdzaak blijven. En die liefde komt zeker tot openbaring daarin, dat Hij Zijn eeniggeboren Zoon gegeven heeft, opdat een iegelyk, die in Hem gelooft niet verderve, maar het eeuwige leven hebbe. Maar ze wordt toch des te heerlijker, als we daarbij nu ook verstaan, dat om de verwerkelyking van die liefde, God volken in de plaats van Zijn volk gegeven heeft en geeft, en de goddeloozen als een rantsoen voor de rechtvaardigen stelt. In de tweede plaats zal

het zeker in de prediking moeten uitkomen, dat de Heere God souverain is, ook als er straks een stuk van hetgeen Hij eerst formeerde afvalt. Als we zien, hoe een landman straks zijn plantjes, die hij eerst gezaaid heeft, weer uittrekt, ten deele, dan schijnt ons dat jammer en dwaas toe, tot we verstaan, dat dit alles met wijsheid geschiedt. Zoo is het ook met het werk Gods. Tenzij we de zaak uit Gods oogpunt beschouwen en belichten van uit Zijn wijzen raad, schijnt ons de wereldgeschiedenis één groote jammer en ellende toe. Want laat het nu zoo zijn, dat de Heere God straks de overwinning heeft, en dat Hij Zijn volk zal verheerlijken, feit blijft toch onder dit alles, dat vele schepselen, die Hij eerst formeerde, door de list des duivels en de macht des doods en der zonde, straks verloren gaan voor eeuwig. Anders wordt het als we op de rechte wijze ook de verwerping prediken. Dan immers blijft God souverain. Er is dan geen ongeluk. Wat God doet is welgedaan en Hij doet alle dingen met wijsheid. We moeten dan ook heel de voorstelling geen voet geven, dat God wel menschen wil zaligen, die toch niet zalig worden. Neen, Gods raad zal bestaan en Hij blijft souverain, souverain over het eeuwige leven, en eveneens souverain over het eeuwige verderf. De verwerping moet dus ook om deze reden, dat God souverain moet blijven, ook over de duisternis, zekerlijk worden gepredikt. Ook uit het oogpunt der verkorenen moet deze verwerping aan de gemeente worden voorgesteld. De geloovigen moeten verstaan, dat het niet desgenen is die loopt, noch desgenen, die wil, maar des ontfermenden Gods. Uit vrije goedheid hebben ze een plaats gekregen in het heerlijke geheel der dingen, naar Gods welbehagen. Ook dit wordt met des te meer klem op onze harten gebonden, als we verstaan, dat God ook even souverain ons had kunnen verwerpen. Er kan dus geen kwestie over bestaan, dat de verwerping moet worden gepredikt, zal iemand de waarheid recht snijden en tot haar recht doen komen.

Ook zal thans duidelijk geworden zijn, hoe de verwerping zal moeten worden gepredikt en welke plaats haar moet worden toegekend in de prediking des Evangelies. In de eerste plaats zal het duidelijk zijn, dat we geen aparte preekjes moeten hebben over de Verwerping. Dit is ook reeds waar van de Verkiezing. Dit is waar van eenig stuk der waarheid. Wie zoo nu en dan eens een keer alleen over de Verkiezing preekt, buiten alle verband om, preekt niet over de Verkiezing. Maar in sterker zin is dit toch waar van de Verwerping. Zij is de antithetische schaduwzijde van de Verkiezing. Zij behoort bij de Verkiezing. Ze kan alleen in het licht der Verkiezing worden verstaan. Zij zal dus zeker altijd in verband met de Verkiezing moeten worden voorgesteld. Ook is duidelijk, dat deze prediking van de Verkiezing en Verwerping dan weer niet zoo moet geschieden, dat ze dualistisch naast elkander komen te staan. Ze staan niet op een lijn. Ze zijn geen twee gelijke helften van dezelfde zaak, maar ze vormen samen een geheel. En altijd dient de Verwerping te worden voorgesteld als ondergeschikt aan de Verkiezing, als de laatste dienende naar Gods Raad. Ook volgt hieruit reeds, dat de verwerping niet met zekere voorliefde moet worden gepredikt. Wie altijd preekt over de verwerping toont daarmee niet alleen, dat hij een harde en wreede natuur heeft, maar ook, dat hij God den Heere niet heeft verstaan in Zijne werken. Neen, Gods liefde blijft hoofdzaak. Hij heeft verkoren in eeuwige liefde en in, of wilt ge, om die liefde heeft Hij ook verworpen. Zoo wordt alle werk Gods een schoon organisch geheel; zoo is en blijft Hij God alleen en niemand meer. Zoo staan we aan het einde van alles nog met den apostel te roepen in aanbidding: "O diepte des rijkdoms, beide der wijsheid en der kennis Gods. Want uit Hem en door Hem en tot Hem zijn alle dingen! Hem zij de heerlijkheid in der eeuwigheid!"

Straks maakt God alle dingen nieuw. En dan zal Hij zijn eeuwig heerlijk koninkrijk ten volle openbaren voor al Zijne kinderen. Dan zal dat Koninkrijk in Christus, met de uitverkorene gemeente onscheidbaar aan Zijn goddelijk hart verbonden liggen. En het zal blijken, dat dit goddelijk-schoone werk zoo grootsch is en zoo heerlijk, dat het niet alleen al het lijden dezes tegenwoordigen tijds dubbel waard was, maar dat het ook kostelijk genoeg was, om volken er voor op te geven als een rantsoen. Dan zal de tabernakel Gods bij de menschen zijn, en de heerlijkheid des Heeren zal uit Christus Jezus verspreid liggen in hemelschen glans over al de werken Zijner handen, eeuwiglijk!

Ik heb gezegd.

